

Μια βουβή Λαμπρή Τρίτη

/ [Παράδοση](#)

Μανώλης Δημελλάς/ pemptousia.gr

Η Λαμπρή Τρίτη είναι από τα έθιμα της Καρπάθου που δεν μαζεύουν χιλιάδες ταξιδιωτών, δεν είναι θέαμα, πρόκειται για ιεροτελεστίες μνημένων που θέλει την πίστη να πρωταγωνιστεί.

Για φέτος μας απόμειναν οι μνήμες, οι εικόνες δεν θα βγουν από τις κορνίζες κι όλοι κείνοι που τις περιμένουν θα μείνουν με το παράπονο και μια απέραντη αμφιβολία για τα κατορθώματα των ανθρώπων.

Στις Μενετές, στις Πυλές και στην Όλυμπο της Καρπάθου οι εικόνες «ξεπορτίζουν» από τις εκκλησίες και ευλογούν τον τόπο, τους ζωντανούς, μα δεν ξεχνούν ούτε τους πεθαμένους (στο Μεσοχώρι βγαίνουν 1η Σεπτέμβρη, στη Βωλάδα Μ. Παρασκευή και στην Αρκάσα Λαμπρή Δευτέρα. Στα χωριά Πηγάδια, Απέρι, Όθος και Σπόα ποτέ).

Στο χωριό μου, τις Μενετές, οι εικόνες ντυμένες με τα πιο όμορφα μαντήλια μοιάζει από μέρες να αστράφτουν και ν' αδημονούν για τούτη την έξοδο.

Το έθιμο θέλει να ξεκινούν νωρίς το πρωί, μα είναι τόσο όμορφο, βλέπεις τα νέα παιδιά να κρατούν την Παναγία, τον Χριστό και τους Αγίους στα χέρια σα να είναι το πιο φυσικό πράμα στο κόσμο.

Πρώτα θα βρεθούν στους αγρούς και στα ξωμέτοχα του χωριού κι ύστερα, αφού περπατήσουν στα παλιά μονοπάτια, μυρίσουν τον αγέρα κι αφουγκραστούν το χρώμα του βουνού, άνθρωποι και Άγιοι μαζί, φέρνουν μπροστά τις αναμνήσεις τους, έπειτα μπαίνουν στο χωριό και δεν αφήνουν κανένα σπίτι που να μην το ευλογήσουν.

Η δυνατή πίστη ξορκίζει το κακό, νικά, μονιάζει και δίνει στους ανθρώπους ελπίδα, κουράγιο για να συνεχίσουν τον ανήφορο της ζωής τους. Μια μικρή λεπτομέρεια, ακόμη και μπροστά στα κλειστά σπίτια οι Άγιοι κοντοστέκουν, φαίνεται να θυμούνται τα πρόσωπα των ανθρώπων που απουσιάζουν, τους χαμογελούν κι είναι σα να τους καλούν, να μη λησμονούν το τόπο της σποράς τους.

Στην Όλυμπο Καρπάθου οι τέσσερις μεγάλες εικόνες της εκκλησίας βάνουν τα καλά τους και βγαίνουν, περπατούν, τριγυρνούν, σε όλο το χωριό και τη πιο μεγάλη, τη πιο γλυκιά, αληθινά ζαχαρένια στάση, την κάνουν στον Αη Γιάννη, πάνω στους νεκρούς, που όμως ποτέ δεν έπαψαν να μας γνώφουν και να μας μιλούν.

Σε όλα τα μνήματα σταματούν ξεχωριστά και φέρνουν τη πιο χαρμόσυνη είδηση, τη σιγουριά του Χριστός Ανέστη!

Μια σπάνια ακολουθία ζωής, κάνει για μια μέρα, ακόμα και μέσα την άλαλη νεκρόπολη, ένα ολοζώντανο, χρωματιστό και φιλόδοξο τόπο.

Έπειτα οι εικόνες συνεχίζουν την έξοδο τους, φτάνουν ακόμη και στην Αγία Μονή, στην πηγή Ελαιημονήτρια, εδώ προσεύχονται με την ελπίδα του άφθονου νερού, ζητούν καλές βροχές, αφού μια μικρή, σύντομη ξηρασία μπορεί να φέρει τα πάνω κάτω, να κιτρινίσει, να διαλύσει και τις πιο μικρές ανθρώπινες ελπίδες.

Επιστρέφουν στο χωριό και ξαποσταίνουν στο προαύλιο της εκκλησίας. Εκεί γίνεται η θρόνισση των εικόνων, πλειοδοτούν και όποιος χωριανός δώσει τα περισσότερα χρήματα, παίρνει στους ώμους του την εικόνα και την επανατοποθετεί στην αρχική της θέση, μέσα στο ναό.

Στην Όλυμπο Καρπάθου ακόμη και σήμερα δεν υπάρχει καμιά εύκολη στιγμή, όλα είναι ένα ατέλειωτο πάλεμα, μια συνεχή κόντρα, με τα αδάμαστα στοιχεία της φύσης απέναντι στον άκαμπτο χρόνο.

Το χρώμα της ζωής, το υφαίνουν και πάλι οι γυναίκες,

η καθημερινότητα είναι κορεσμένη, γεμάτη από την ενέργεια της Ολυμπίτισσας μάνας.

Τα μάτια μας πνίγονται σε έντονα χρώματα των ρούχων, πορτοκαλιά, κίτρινα, πράσινα, κόκκινα και βέβαια χρυσά. Ο κορεσμός τους ανάβει στον ήλιο, βάζει ξανά φωτιά στα φωτογραφικά μας κλείστρα.

Στιβάνια, σακοφούστανα, καβάϊ, λέξεις και ονομασίες για τις μεταξωτές φορεσιές τους, που είναι σχεδόν άγνωστες στους αμύητους ταξιδιώτες. Μα έτσι είναι και τα μικρά τους ονόματα: Ερνήα, Μαγκαφούλα, Ανεζούλα, Κυραννήα.

Ένα τέτοιο αγώνα ζωής, σπάνια τον συναντάς σε όλους εμάς, τους σημερινούς, μεταξωτούς κι φοβισμένους ανθρώπους.

Τα περασμένα χρόνια οι άντρες μετανάστευαν μαζικά από την Κάρπαθο, ενώ οι γυναίκες απέμεναν μοναχές, να ανεβοκατεβαίνουν τα χωριά, σα τα φορτωμένα τετράποδα.

Αν είσαι μακριά μοιάζει εύκολο, σχεδόν ερωτικό, να ζεις χρόνο-καιρό στην άκρη του κόσμου, απομονωμένος και ξεχασμένος, να προσπαθείς να παράγεις

ολομόναχος τα ρημαδιασμένα φάδια της κοιλιάς.

Με τα πόδια στην Ασία, την Αχερασία, το Τρίστομο ή την Βουρκούντα (περιοχές γύρω από την Όλυμπο), αγρότισσες, κτηνοτρόφοι, μαζί και τα παιδιά τους, άλεθαν στο χειρόμυλο ακόμα και τις ελιές για να κάμουν μια στάξι λάδι.

Μα είναι η ζωή ολόγλυκη και εκεί που παλεύεις ξυπόλητος, χτυπημένος από μια υγρασία των στραοκαμωμένων χρόνων, τέτοια που φτάνει για να πνίξει και τη ίδια τη ψυχή, εκεί βγαίνουν τα όργανα.

Οι λύρες, τα λαούτα κι τσαμπούνες, κομμένες και πελεκημένες από τα δέντρα του τόπου, πλάθουν σα μικρές φτερωτές σειρήνες ένα σωρό από όνειρα, πάνω σε αυτοσχέδιες μαντινάδες και τότε το δάκρυ κι ο πόνος, γίνεται ένα τρελό καθιστό γλέντι, φορτωμένο από μια απρόσμενη λύτρωση. Σα τη λύτρωση που προσφέρουν οι Εικόνες, της Παναγίας, του Χριστού και των Αγίων, όταν περιδιαβαίνουν τα στενά του χωριού.

Στην Κάρπαθο δεν υπάρχουν στενές αμφιβολίες, όπως κοιτάς τον καθρέφτη, έτσι γράφεται, μέσα στο κορμί και το μυαλό, ολάκερος ο κόσμος.

Αν σου μυρίζει άσχημα η θάλασσα, αν σε ενοχλεί η βία του μπονέντη ή αν βλέπεις την πέτρα, στείρα, σαθρή και σύντομη, έτσι και θα απογίνεις.

Αν όμως πιάσεις ολάκερο το νόημα, την αναγκαία μάχη και το πάλεμα, νιώθεις τελικά πως ο ιδρωτας που βρωμοκοπά αγώνα, είναι ο ίδιος που γεννά ολάκερο τον απάνω κόσμο.

Η νίκη είναι να τα καταφέρεις, να ζήσεις, μα και να παραδώσεις στην επόμενη γενιά εκείνο, που οι πρόγονοι, προφύλαξαν και σου το 'δωσαν δίχως να το θρυμματίσουν.